

Kils kommun
Box 88
665 23 Kil

Kils kommun – köp av tekniska konsulttjänster

Konkurrensverkets beslut

Kils kommun har brutit mot 15 kap. 4 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) genom att köpa tekniska konsulttjänster från Dana Project AB utan föregående annonsering, trots att förutsättningarna för detta saknades.

Ärendet

Vi har fått information om att ni köpt tekniska konsulttjänster av Dana Project AB utan föregående annonsering. Ni har redogjort för samtliga avtal samt fakturor utställda av bolaget under 2011 och 2012. Totalt uppgår de granskade köpen till cirka 935 000 kronor. Köpen avser tekniska konsulttjänster hänförliga till Mons Backe förskola, Sannerudsskolan och Reningsverket i Kil, se bilaga 1.

Ni anger att ni direktupphandlat de tekniska konsulttjänsterna i strid med dåvarande gränsvärden i LOU. Kontrakten ingicks i anslutning till tre stycken byggentreprenadsupphandlingar. Byggentreprenadsupphandlingarna har annonserats enligt LOU.

Ni har fått tillfälle att yttra er över ett utkast till beslut, men ni har avstått.

Skäl för beslutet

Vi bedriver tillsyn över upphandlingslagstiftningen i syfte att öka regel- efterlevnaden och att bidra till en effektiv offentlig upphandling. Tillsynen bedrivs bland annat genom tillsynsbeslut eller ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 17 kap. 1 § LOU.

En ansökan om upphandlingsskadeavgift ska göras inom ett år från att det aktuella avtalet ingicks. Eftersom denna tid har passerats för samtliga aktuella inköp har vi istället valt att fatta ett tillsynsbeslut.

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

Rättsläget

Syftet med upphandlingsreglerna är bland annat att upphandlande myndigheter ska använda offentliga medel för köp av varor och tjänster på bästa sätt, genom att uppsöka och dra nytta av konkurrensen på aktuell marknad. Samtidigt syftar regelverket till att ge leverantörerna möjlighet att tävla på lika villkor i varje upphandling.

Alla offentliga upphandlingar ska genomföras på ett öppet och transparent sätt. Leverantörerna ska behandlas lika och principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet ska följas. Det framgår av 1 kap. 9 § LOU.

En upphandlande myndighet som planerar att tilldela ett kontrakt ska som huvudregel annonsera upphandlingen om värdet överstiger en viss procent av det tröskelvärde¹ som är aktuellt (den så kallade direktupphandlingsgränsen). Under 2011 uppgick denna gräns till 287 965 kronor och 2012 till 284 631 kronor. Vid beräkningen av kontraktsvärdet ska hänsyn även tas till myndighetens övriga inköp av samma slag under räkenskapsåret.

De undantag som finns från huvudregeln om annonsering anges i 4 kap. 5-9 §§ LOU. Förutsättningarna som då ska finnas är exempelvis tekniska skäl eller synnerlig brådska som inte kunnat förutses av den upphandlande myndigheten. Undantagen från skyldigheten att annonsera upphandlingar ska tolkas restriktivt.²

För de tjänster som har understigit tröskelvärdet men som har överstigit direktupphandlingsgränsen, ska en prövning även göras om det har funnits synnerliga skäl att göra en direktupphandling enligt 15 kap. 3 § andra stycket LOU. Synnerliga skäl kan t.ex. vara hälso- och sjukvårdstjänster där relationen mellan vårdgivare och patient bör beaktas eller om den upphandlande myndigheten vid exempelvis en auktion kan göra ett köp till ett pris som väsentligt understiger marknadsvärdet.³

Konkurrensverkets bedömning

Vi bedömer att de inköp av tekniska konsulttjänster från Dana Project AB som vi granskat utgör otillåtna direktupphandlingar.

Inköpen av tekniska konsulttjänster avser direktupphandlingar av samma slag. Detta innebär att alla direktupphandlingar av tekniska konsulttjänster som ni gjort ska räknas samman vid beräkningen av kontraktsvärdet. Utgångspunkten för beräkning av kontraktsvärdet finns i 3 kap. LOU. Av första och andra paragrafen framgår att lagen ska tillämpas på kontrakt för varor, tjänster och

¹ Tröskelvärdet är den beloppsgräns som avgör om en upphandling ska följa de nationella reglerna (15 kap. LOU) eller de direktivstyrda reglerna (övriga kapitel i LOU).

² Se till exempel EU-domstolens uttalande i mål C-26/03 Stadt Halle, punkt 46, förarbetsuttalande i prop. 2006/07:128 s. 291 och Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 2005 ref. 10.

³ Se prop. 2001/02:142 s. 99

byggentreprenader om kontraktets värde överstiger de tröskelvärden som EU-kommissionen har fastställt. Inköp som understiger det aktuella tröskelvärdet eller inköp som avsåg så kallade B-tjänster anses ha ett begränsat gränsöverskridande intresse. De omfattas därför inte av de direktivstyrda bestämmelserna. Bestämmelserna som ska tillämpas för sådana upphandlingar finns i 15 kap. LOU.

Tekniska konsulttjänster faller inom ramen för A-tjänster, vilket står i bilaga 2 till LOU. Av utredningen framgår att ni har direktupphandlat tekniska konsulttjänster för cirka 500 000 kronor av Dana Project AB under 2011 respektive cirka 440 000 kronor under 2012. De tekniska konsulttjänsterna uppgår var för sig till ett belopp som understiger det aktuella tröskelvärdet. Kontraktsvärdesberäkningen ska därför ske utifrån 15 kap LOU.⁴

De totala inköpsbeloppen av de tekniska konsulttjänsterna från Dana Project AB under 2011 och 2012 överstiger tydligt den gräns för direktupphandling om cirka 280 000 kronor som gällde vid avtalens ingående. Det finns inget i ärendet som tyder på att något undantag från annonseringsskyldigheten är tillämpligt. Inköpen ska därmed ses som otillåtna direktupphandlingar.

Otillåtna direktupphandlingar anses både av unionslagstiftaren och av den svenska lagstiftaren i sig vara en av de allvarligaste överträdelserna inom upphandlingsområdet. Genom att ni inte har annonserat ert behov av dessa tjänster har konkurrensen snedvridits och andra potentiella leverantörer har inte haft möjlighet att tävla om kontrakten.

Slutsats

Vi bedömer att era köp av tekniska konsulttjänster enligt bilaga 1 borde ha annonserats enligt 15 kap. 4 § LOU. Eftersom så inte har skett utgör köpen otillåtna direktupphandlingar. Detta ser vi mycket allvarligt på. Vi har på grund av preskriptionsfrist inte kunnat ansöka om upphandlingsskadeavgift.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit Magnus Johansson.

Dan Sjöblom

Magnus Johansson

HUR MAN ÖVERKLAGAR, bilaga 1

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats

⁴ Se 15 kap. 3 a § LOU

BILAGA 1

Sammanställning av granskade inköp – Kils kommun

Tekniska konsulttjänster Mons backe förskola	Kostnad 2011
Dana Project AB	59 626 kr
Tekniska konsulttjänster Sannerudsskolan	Kostnad 2011
Dana Project AB	263 442 kr
Tekniska konsulttjänster Reningsverket i Kil	Kostnad 2011
Dana Project AB	172 473 kr
Köp totalt:	495 541 kr

Tekniska konsulttjänster Mons backe förskola	Kostnad 2012
Dana Project AB	9 058 kr
Tekniska konsulttjänster Sannerudsskolan	Kostnad 2012
Dana Project AB	143 711 kr
Tekniska konsulttjänster Reningsverket i Kil	Kostnad 2012
Dana Project AB	284 466 kr
Köp totalt:	437 235 kr